

دینو بوتزاتی

سفر به دوزخ

«مجموعه‌ی بیست داستان»

برگردان:

پرویز شهدی

انتشارات مینا

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

بوتراتی، دینو ۱۹۰۶-۱۹۷۲ م. Buzzati, Dino

سفر به دوزخ «مجموعه‌ی بیست داستان»/ دینو بوتراتی؛ برگردان از پرویز شهدی.

مشخصات نشر:

تهران: آوای الف، انتشارات مجید، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری:

۲۳۲ ص.

شابک:

978 - 600 - 93940 - 0 - 5

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت:

کتاب حاضر شامل بیست داستان از متن فرانسه سه کتاب، «Le K»

«Les nuits difficiles»، «Le reve de l'escalier» است که به فارسی

ترجمه شده است.

یادداشت:

کتاب حاضر قبلاً با عنوان «سفر به دوزخ مجموعه بیست داستان» توسط

انتشارات دشتستان در سال ۱۳۸۲ منتشر شده است.

موضوع:

داستان‌های کوتاه ایتالیایی - قرن ۲۰ م.

شناسه افزوده:

شهدی، پرویز، ۱۳۱۵ - مترجم.

زده‌بندی کنگره:

PQ4۸۰۵/۳۵۱۵۷۱۳۹۲

کتابخانه ملی:

۸۵۳/۹۱۲

شماره ثبت کتابخانه ملی:

۳۳۷۸۴۹۳

تهران، خ. انقلاب، خ. ۱۲ فروردین، باب‌الزاد، شماره‌ی ۲۴۰

تلفن: ۶۶۴۹۵۷۱۳ - ۶۹۰۸۸۸

سفر به دوزخ

«مجموعه بیست داستان»

دینو بوتراتی

ترجمه‌ی پرویز شهدی

چاپ اول، تهران، ۱۳۹۳ ه. ش.

۷۰۰ نسخه

لیتوگرافی و چاپ: غزال

طرح جلد: احمد قلیزاده

حق چاپ و نشر برای انتشارات مجید محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۴۰-۰-۵

www.majidpub.com

۱۳۹۰ تومان

فهرست

۷	پیشگفتار مترجم
۱۳	زنده به گور
۲۰	شکسته نفسی
۲۸	سلاح سزی
۳۵	پسرک بی نوا
۴۲	صورت حساب
۴۹	تخم مرغ
۵۹	کت سحرآمیز
۶۸	خودکشی در پارک
۷۷	برده
	دختری که سقوط می کند... سقوط می کند
	حسن شهرت
۹۷	قوطی کنسرو
۱۰۶	سخنرانی سرنوشت ساز
۱۱۳	کوچه ای به نام سزوستریس
۱۲۵	تأثیر ستارگان
۱۳۳	تارک دنیا

۱۴۰	اتومبیل کهنه
۱۴۸	پیرهای جوان نما
۱۵۴	همسر بالدار
۱۷۱	سفر به دوزخ
۱۷۳	۱. مأموریتی دشوار
۱۸۲	۲. اسرار «ام.ام.»
۱۹۰	۳. فتنه گرها
۱۹۸	۴. شتاب ها
۲۰۵	۵. پناهی ها
۲۱۲	۶. انتقام پلوتوس
۲۲۰	۷. حیران کننده اشیاء شت فرمان اتومبیل
۲۲۷	۸. باغ

پیشگفتار مترجم

خوانندگان فارسی‌زبان با دین بو تراتی^۱، نویسنده‌ی بلندآوازه‌ی ایتالیایی (۱۹۷۲-۱۹۰۶) از طریق دو ترجمه‌ی بسیار خوب «بیابان تاتارها»^۲ و «تصویر بزرگ»^۳ آشنایی پیدا کرده‌اند، همان‌گونه که ترجمه‌ی یاد شده و کتاب حاضر فاصله‌ای نسبتاً طولانی و جرمی دارند، بنابراین بعید نیست که نام این نویسنده‌ی بزرگ از خاطر خوانندگان رفته باشد. اما کسانی که «تصویر بزرگ» و خصوصاً «بیابان تاتارها»ی او را خوانند، هنوز تلخی و در عین حال شیوایی قلم او و پرش اعجاب‌انگیز اندیشه‌اش در سال‌ها تخیل و حقیقت در ذهن دارند. زندگی‌نامه‌ی بو تراتی در چند کلمه‌ی زیراراست: پس از گذراندن دانشکده‌ی حقوق در دانشگاه میلان (که پدرش را از آنجا استاد حقوق بین‌الملل بود) به ادبیات روی آورد. هنوز خیلی جوان بود که شعر می‌سرود. در بیست و دو سالگی خبرنگار روزنامه‌ی معروف «کوریر ایره دل‌اسرا»^۴ در اتیوپی می‌شود، سپس خبرنگار جنگی در نیروی دریایی ایتالیا.

1. Dino Buzzati

۲. ترجمه آقای سروش حبیبی، انتشارات نیل، ۱۳۴۹.

۳. ترجمه آقای بهمن فرزانه، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۵۶.

4. Corriere della sera

پس از جنگ در میلان مستقر می‌شود و به نویسندگی و نقاشی می‌پردازد. نقاشی‌هایش بخصوص در فرانسه با استقبال فراوان روبه‌رو می‌شود و مارسل بریون^۱، منتقد هنری در نشریه‌ی «هنر تفنی» به تعریف و تمجید از کار و استعداد او می‌پردازد. کتاب «بیابان تاتارها» در سال ۱۹۴۹ منتشر می‌شود و ترجمه‌ی فرانسوی آن موفقیت عظیمی کسب می‌کند. در سال‌های اخیر فیلمی نیز از این داستان ساخته شد. یکی از نمایشنامه‌هایش به نام «قضیه‌ای جالب توجه» را آلبر کامو در سال ۱۹۵۶ تنظیم و در پاریس روی صحنه برد. جز دو کتاب «بیابان تاتارها» و «یک عشق»، بقیه‌ی نوشته‌هایش «داستان‌های کم و بیش کوتاه و تعدادی نمایشنامه است.

آن شهرت او را جهانگیر می‌کند، ابتدا اندیشه‌های خاص اوست که در سبک زندگی و تفکرات ذهنی همراه با طنزی خاص، طنز مخصوص ایتالیایی به شکل نوشته درمی‌آید و دوم ایجاز و اختصار اعجاب‌انگیز داستان‌هایش است که گاه هم باورش نمی‌شود چگونه می‌توان موضوعی به این با اهمیتی را در یک سطر پنجه‌سخت گنجانید. آندره ژید می‌گوید: «داستان کوتاه باید دارای این خصوصیت باشد که بشود آن را در یک نفس خواند.» و داستان‌های بوتزاتی به ندرت دیده، دوازده صفحه تجاوز می‌کند، موضوعی که باعث می‌شود آدم برای خواندن آن‌ها حوصله‌اش اضافی هم بیاورد.

و اندیشه‌های این انسان تنها که با هیجان جسمانی جست‌وجوی مطلق است، و دلواپسی‌ها و پرسش‌های درونی روحی فانی‌الهی، حساس و آشفته در آثارش حالت تمثیل و صورت گفت‌وگو را به خود می‌گیرد. به عبارت دیگر سیلان گفت‌وگوهای ذهنی او، دارای جنبه‌های جسمانی است. ضمن داشتن وجه اشتراک با سایر نویسندگان پیرو این سبک، او را از دیگران متمایز می‌سازد.

بوتزاتی به هنگام نوشتن، هم نویسنده است، هم فیلسوف و هم نقاش، نقاش خصوصیات اخلاقی، جسمی و روحی قهرمانانش و در عین حال

فیلسوفی ژرف‌نگر و تلخ‌اندیش که بر نوک قلمش جز «حقیقت، حقیقت، حقیقت» چیز دیگری جاری نمی‌شود. مسائل جدی زندگی انسان، خصوصاً مسائل اجتماعی و از همه بالاتر موضوع مرگ و زندگی در زبان او شکل تخیل و طنز را به خود می‌گیرد، و حقیقت و خیال گاه چنان تنگاتنگ به یکدیگر تنه می‌زنند که تشخیص آن دو از هم تقریباً محال است. در مورد «بیابان تاتارها» که محنومیت زندگی انسان و تقدیر رقم خورده‌اش از بدو تولد به نحو شگفت‌انگیزی مطرح است، خودش در ژوئن ۱۹۶۶ اظهار می‌دارد: «وقتی که داستان «بیابان تاتارها» را می‌نوشتم، پیشاپیش می‌دانستم که ماجرای آن باید هم چنان ادامه یابد، تا این که فقط در واپسین لحظات عمرم، نقطه‌ی پایان بر آن بگذارم.»

بسیاری از نقدکنندگان، یونانی و کافکا را با هم مقایسه کرده‌اند، اگر چه مکانیسم‌های اسرارآمیزی که به نحو خشن و تحمل‌ناپذیری وجودشان را درهم می‌کوبد و خرد می‌کند، بیش از تخیلات شخصی و ذهنی‌شان سرچشمه می‌گیرد تا از دنیای بی‌سماهی که آن‌ها را در احاطه‌ی خود دارد، دنیایی که مجبورند در آن زندگی کنند و رشد و نمو یابند. به قول میشل بره‌مان^۱، منتقد فرانسوی آثار بوتزاتی: «این تفاوت میان آن‌ها وجود دارد که کافکا همواره ماجراهای داستان‌هایش را بر شاخه‌ی پوچی و بیهودگی وقایعی عملاً غیرمحتمل شروع می‌کند، حال آن‌که به تدریج از پایان به آن می‌رسد و به نحوی آن‌ها را توصیف می‌کند که گویی این ماجراها واقعاً می‌توانستند اتفاق افتاده باشند. و این خود دو نحوه‌ی کاملاً متفاوت برداشت و به کارگیری «تخیلات ذهنی» است.»

قهرمانانش همگی این زخم پنهان و درونی و این رایحه‌ی نامطبوع نگرانی، خطاکاری، حرص و آز و خشم و سبعت را در خود دارند، خصوصیات که همگی ما با آن‌ها آشنا هستیم، بدون این که حاضر باشیم به وجود آن‌ها در درونمان اعتراف کنیم، وانگهی بدون این خصوصیات شاید

هیچ کدام از ما کوچک ترین لذتی از زندگی نبریم، به علاوه در عین حال که بیش تر از هر کسی مرتکب خطای می شویم و این خصوصیات ناپسند را نیز دارا هستیم، به دیگران که می رسد، با سهولت انگشت روی خطاها و نقاط ضعفشان می گذاریم و آن ها را به رخ همگان می کشیم.

در جایی دیگر بره مان می گوید: «و دقیقاً هنگامی که بوتزاتی در روز ۲۸ ژانویه ۱۹۷۲ و به دنبال سرطانی پیشرفته، در برابر این دروازه ی بزرگ و باشکوهی قرار گرفت که درهایش را به رویش گشوده بود تا او را به دنیای دیگر رهنمون شود، پی برد که پیکارش بیهوده نبوده است. و چنان خودش را برای لحظه ی شکوهمند آماده کرده بود که در تاریکی شبانگاهی که به تاریکی می رسد، هم چنان که برای جوانی دروگو^۱، قهرمان «بیابان تاتار»^۲ یاد به دست توانست برای اولین و آخرین بار لبخند بزند. پرومته ای بود که سرش را از بند زارها شده بود، امانه مثل کافکا که رنج ها و ناراحتی هایش را بیهوده می یافت، بدست هاجون شلی^۳ (که دوست و مرادش برامبیل^۴ به او آموخته بود آن ها را به یادگار) که می خواست امیدوار باشد تا امیدی که با نابودی خودش خلق کرده است، به معبود و مقصود برساند.»

همان طور که قبلاً اشاره کردم، بوتزاتی انسان اندیشمند و ژرف نگری است، در آثارش که اغلب در قالب داستان های کوتاه، شیوا و طنزآمیز و در عین حال فیلسوفانه ارائه شده است، جابه جایی است و عرفان نیز به چشم می خورد.

داستان های ارائه شده در این مجموعه را از سه مجموعه دیگر به همراه آثارش به زبان فرانسه با عنوان های «کا»^۵، «شب های دشوار»^۶ و «روایات مکان»^۷ انتخاب کرده ام. هیچ کدام از عنوان های یاد شده، یک نام کلی برای مجموعه نیست بلکه عنوان یکی از داستان های هر مجموعه است و من هم عنوان

1. Giovanni Drogo

۲. Shelley: شاعر بلند آوازه ی انگلیسی (۱۷۹۲-۱۸۲۲) که در آثارش کوشش داشت انسان و طبیعت را در جهشی زنده و پرتوان به یکدیگر پیوند دهد. م.

3. Brambilla

4. Le K

5. Les nuits difficiles

6. Le reve de l'escalier

مجموعه‌ی حاضر را بر همین روال انتخاب کرده‌ام. در گزینش داستان‌ها از سه مجموعه سعی کرده‌ام زیباترین و شگفت‌انگیزترینشان را انتخاب کنم، بدون این که قصد داشته باشم آن‌ها را بر سایر نوشته‌هایش ترجیح بدهم، چه هر کدام از آن‌ها پس که غنی و پرمحتواست، بر دیگری ترجیحی ندارد، اما با همه میان کشاندن نام یوتزاتی، پس از چند سال ماندن در یوت‌هی فراموشی، بر این تصور بودم که ارائه‌ی این داستان‌ها در این مجموعه مناسب‌تر است، تا اگر عمری باقی بود و موقعیتی مناسب، سایر داستان‌های دلپذیر او را نیز در مجموعه‌ی بزرگ ارائه دهم.^۱

پ.ش

۱. در این اواخر مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاهش، با نام «شصت داستان» و «کولومبره» ترجمه و منتشر شده است. لازم به تذکر است که هیچ‌یک از این داستان‌های مجموعه‌ی حاضر در این دو کتاب نیامده است.